Co dělá církev církví

Původ materiálu
Marta Sedláčková
Pořadí v lekci
4

Téma

K čemu je nám dobrý ideál, vzor a svědectví první církve

Cíl

- Vyprávět o tom, co je církev — Ježíš v jejím středu, apoštolové, potřební, my.
- Probrat s dětmi čtyři základní úkoly církve — bohoslužba, společenství, služba, svědectví — a propojit s činností vlastního sboru.
- S nejstaršími uvažovat o tom, co by chybělo ve světě, kdyby nebyla církev.

Pro učitele

Výkladové poznámky

Víra v Ježíše, obrácení a křest je možný skrze apoštolské zvěstování, které je z Ducha svatého. To je základní teze, ze které vyrůstá vše ostatní, **praxe církve**. A o praxi církve je dnešní úloha. Proto sice většinou pracuje s biblickým textem, ale plynule přechází do současnosti.

Petrovo kázání končí výzvou k obrácení a ke křtu a zaslíbením Ducha svatého. Formulace „Zachraňte se z tohoto zvráceného pokolení“ odpovídá situaci soudu podle Joele „A stane se v posledních dnech…“ (Sk 2,17), jedná se o situaci zlomu, **začíná něco nového**. Lukáš ukazuje, že zde jedná Bůh a lidé to rozpoznávají: proto mluví o bázni posluchačů nad zázračnými skutky apoštolů, o tom, jak byli „všemu (!) lidu milí“ a stále jich přibývalo. Toto vysoké hodnocení však kontrastuje s tím, jak církev popisuje dále.

Jak vidí **všední církev** po Letnicích Lukáš, ukazuje v následujícím popisu (do výběru textu je zahrnuta i 4. a 5. kapitola, viz výše): Duch v plamenech nevane neustále, extatické stavy jsou spíše výjimečné, žádná výrazná vnější znamení. Prvotní společenství charakterizuje několik „obyčejných“ znaků: drželi se učení apoštolů, vytvářeli společenství, starali se o sebe navzájem, společně jedli a slavili večeři Páně (lámání chleba) a modlili se.

Stručně řečeno, v církvi jde o **vztah k Bohu a lidem**. To je poznávacím znamením společenství křesťanů i dnes: bohoslužba a odpovědnost za svět. V tradici se ustálilo pojmenování čtyř nezbytných součástí církevní praxe: 1) liturgie (bohoslužba), 2) koinonie (společenství), 3) diakonie (služba) a 4) martyrie (svědectví). Církevní praxe se tedy vztahuje k Bohu i lidem, dovnitř společenství církve i navenek ke světu.

Růst církve: Církev díky působení Ducha svatého vnitřně i vnějšně roste, má dost síly na své úkoly. Není to pouze demografický, přirozený vývoj, roste z Ducha, ze zvěstování a svědectví. Zaměření na růst církve je možným úskalím dneška, kdy se jako úspěšné vidí sbory, které se početně zvětšují. Církev nemusí růst jen početně, může růst v lásce, službě, zvěstování. Odpovídá tomu i Lukášovo podání — popsaný početní růst ukazuje Boží požehnání, podporuje nastoupenou cestu církve, ale není tím nejdůležitějším.

Sdílení majetku je pro autora Skutků důležité, v celém evangeliu i ve Skutcích jeho pozornost patří chudým a vyloučeným. Chudoba a nezávislost na majetku je poznávající znamení těch, kteří se vydali Božímu království. Křesťan nemůže sloužit Bohu i mamonu (Lk 16, 13). Společenství majetku je znamením toho, že obec věřících je jedné mysli a jednoho srdce. Z tohoto hlediska je pochopitelný i příběh o Ananiášovi a Safiře — je to zrada na společenství. Ve výkladu se tomuto příběhu letos nevěnujeme.

Úskalí

Je dobré se vracet stále k tomu, že úkoly církve vyplývají z následování Ježíše. Že nejde o výkon, ale **o lásku k Ježíši a touhu ho napodobit**, být jako on. „Úkoly“ církve jsou pomůcka k tomu, abychom nezapomněli na něco podstatného, nesmějí se stát stresorem „ty ještě neděláš…!“

Otázkou je, zda je dobré líčit ideál prvotní církve, když ze samého textu Skutků je jasné, a ještě více z dopisů apoštola Pavla, že ideál nikdy neexistoval. Ideál, ten náš **„sen o církvi“**, je dobré udržovat — potřebujeme ho ke srovnávání: Potřebujeme si ukazovat kontrast mezi ideálem a tím, co se děje dnes v církvi (co se dělo dřív v církvi), potřebujeme ho jako měřítko. A také ho potřebujeme jako cíl — svůj život k němu směřujeme a upravujeme podle něj.

Skutky mluví někdy o zázracích apoštolů poněkud bulvárně a senzačně (Sk 5,15 — k uzdravení prý stačilo, aby na nemocného padl Petrův stín!) — je to jednak záznam lidové zbožnosti, která má k takovým projevům sklony, sami apoštolové to nepodporují. Také jde o formu potvrzení, že Ježíšova moc, kterou apoštolové dostali do užívání, nijak nezeslábla. Pro děti navrhujeme senzační motiv vynechat, ve verši 5,16 se suše konstatuje, že nemocní a sužovaní nečistými duchy byli uzdravováni — to je přece diakonie v praxi!

Odkazy

Odkazy na starší přípravky a další pracovní materiály najdete pod textem úlohy pod nadpisem **Kam dále**.

Pro děti

Předškoláci

Pomůcky: Pro vyprávění pro nejmladší využijete opět obličeje nebo postavičky apoštolů, ale také budete potřebovat obrázek Ježíše (např. Ježíš jako dobrý pastýř). A věci nebo obrázky, které budou symbolizovat bohoslužbu (kalich, chleba, zpěvník), nemocné (obvazy, krabička od léků), svědectví a výklad (Bible, dětská bible), společenství (stůl pro panenky, obrázek lidí na slavnosti ap.) V kartách Obrazy života — život v obrazech si můžete skvěle vybrat i několik obrázků pro každou oblast.

Vyprávějte pomalu, dívejte se spíše na obraz, který vytváříte, pomáhá to vašemu soustředění i soustředění dětí, ticho není nepřítel. Vyprávění si vyzkoušejte dopředu i s pohyby.

Když Ježíš chodil po světě *(do středu stolu dejte obrázek Ježíše)*, vybral si 12 učedníků, aby byli jeho nejbližšími spolupracovníky. Chtěl, aby si zapamatovali, co dělal, co říkal a jaký byl. Těch dvanáct byli Petr… Jan…*(kolem Ježíše stavte kruh z obličejů nebo postaviček apoštolů tak, aby se obličeje dívaly směrem na Ježíše)*…a nakonec Matěj, který nahradil Jidáše.

Ti všichni se dívali celou dobu na Ježíše a dobře si zapamatovali, co Ježíš dělal, co říkal a jaký byl. Když potom Ježíš už nebyl s nimi, když už ho neviděli *(můžete odstranit obrázek Ježíše ze středu učedníků a nahradit ho např. barevnými stuhami z minulé hodiny, které symbolizovaly Ducha)*, přesto věděli, že je jim nablízku, že je v Duchu s nimi.

Apoštolové vyšli mezi lidi a dívali se na ně. *(Obraťte postupně všechny obličeje tak, aby se dívaly ven z kruhu, na děti.)* Co asi lidé potřebují? Co by udělal Ježíš, kdyby je viděl?

(Ukažte do jednoho „rohu“ vašeho obrazu.) Apoštolové viděli lidi, kteří měli strach z Boha, báli se, že je potrestá, když nebudou hodní. Šli k nim *(můžete několik obličejů posunout, kruh postupně rozšiřovat)* a řekli jim: Nebojte se, Bůh vám odpustí. Ježíš vás má rád a zachránil vás. Píše se o tom v Bibli. *(Položte na místo Bibli, obraz učitelky s dětmi apod.)*

(Ukažte do dalšího „rohu“.) O kus dál viděli apoštolové lidi, kteří byli nemocní. Další byli hladoví. Apoštolové šli k nim a dali jim najíst. Sehnali léky, utěšili je, pohladili je a promluvili

s nimi. *(Položte na místo lék, obvaz, obrázek lékaře apod.)*

(Ukažte do třetího „rohu“.) Jinde zase viděli apoštolové lidi, kteří byli sami a neměli přátele. Apoštolové šli k nim, pozvali je k sobě a naučili je, jak se s druhými přátelit. *(Položte na místo stolek pro panenky, obrázek podané ruky, společenství u stolu apod.)*

(Ukažte do posledního „rohu“.) Apoštolové potkali také spoustu lidí, kteří měli velkou radost, protože uvěřili v Ježíše a chtěli oslavovat Boha. Naučili se spolu nové písně, modlili se a slavili spolu večeři Páně. *(Položte kalich, chleba, zpěvník.)*

(Chvíli se odmlčte, dívejte se na obraz.)

Tohle je církev. *(Gesto nad celým obrazem, pak ukazujte na části obrazu, o kterých právě mluvíte, gesta by měla být pomalá.)*

Je to Ježíš, kterého nevidíme, ale který je tu stále s námi.

Jsou to apoštolové, kteří věděli, co Ježíš říkal, co dělal a jaký byl. A dělali to stejně jako on.

Jsou to všichni ti lidé, které Bůh zachránil *(ukažte na Bibli)*, které uzdravil *(léky)*, kterým dal přátelství *(obraz společenství)*, jsou to všichni ti, kteří Boha slaví a kterým je Bůh nablízku.

(Zvedněte hlavu, podívejte se na všechny děti.) Jste to i vy. Jsi to i ty *(jméno)*, i ty… Jsem to i já.

To je církev.

(Odmlčte se na chvíli, pozorujte obraz.)

Kdo do toho obrazu ještě patří? Koho byste tam chtěli přidat?

Mladší školní děti

A co bylo dál? Pohádky často končí svatbou, slavností, hostinou. Ale co bylo dál, to se nedozvíme. Minule jsme si vyprávěli, jak vznikla církev. Kde Duch Boží zavěje, probudí se církev. Svatodušní svátky, dar Ducha svatého, to byla taky úžasná radost, sláva, svátek a veselí. A my ve Skutcích apoštolských máme napsáno i jak to bylo dál, co se dělo ve všedních dnech. Máme tam zaznamenáno, co dělá církev církví. K čemu ji Duch svatý vede. V čem chce následovat Ježíše. Jak církev žije, aby to nebyl jenom nějaký spolek nebo partička kamarádů, kteří jsou jen pro sebe. Církev je víc — jsme Ježíšovi následovníci, jeho žáci a chceme být jako on. Chcete přečíst, jaké to bylo na začátku církve?

(Vybrané verše ze Sk 2., 4. a 5. kapitoly.)

Sk 2,41–42. Ti, kteří přijali jeho slovo, byli pokřtěni a přidalo se k nim toho dne na tři tisíce lidí. Vytrvale poslouchali učení apoštolů, byli spolu, lámali chléb a modlili se.

Sk 2,44–46. Všichni, kteří uvěřili, byli pospolu a měli všechno společné. Prodávali svůj majetek a rozdělovali všem podle toho, jak kdo potřeboval. Každého dne pobývali svorně v chrámu, po domech lámali chléb a dělili se o jídlo s radostí a s upřímným srdcem. Chválili Boha a byli všemu lidu milí. A Pán denně přidával k jejich společenství ty, které povolával ke spáse.

Sk 4,34–35. Nikdo mezi nimi netrpěl nouzi, neboť ti, kteří měli pole nebo domy, prodávali je, a peníze, které utržili, skládali apoštolům k nohám. Z toho se rozdávalo každému, jak potřeboval.

Sk 5,16. Také z ostatních míst v okolí Jeruzaléma se scházelo množství lidí; přinášeli nemocné a sužované nečistými duchy a všichni byli uzdravováni.

A abychom si dobře zapamatovali, co je pro sbor a pro církev důležité a nezbytné, k čemu nás Duch svatý vede, máme tady tu židli se čtyřmi nohami. — Pokud bylo použito okénko do bohoslužeb, není třeba mluvit o čtyřech nohách, jinak využijte okénko zde. — Každá noha je jeden úkol církve. (Můžete dát židli třeba na stůl, na její nohy lepit „post-it“ papírky s charakterizujícími hesly.)

První, co církvi nesmí chybět, jsou bohoslužby. Co do nich patří? Modlitba, večeře Páně (tenkrát se tomu říkalo „lámání chleba“), kázání, chválení Boha, křest těch, kteří uvěřili.

Druhé, co církvi nesmí chybět, je společenství. Být spolu, s radostí, dělit se o radosti i starosti, o to, co mám, podporovat se.

Třetí, co církvi nesmí chybět, je diakonie, služba nebo pomoc. To znamená podporovat ty, kdo nemají dostatek, uzdravovat, starat se o ty, kdo jsou nemocní.

Čtvrté, co církvi nesmí chybět, je svědectví. Vyprávět lidem o Bohu, ukazovat jim svým životem, co pro nás Ježíš znamená.

S dětmi, které čtou a rády hledají v textu, hledejte to, co patří pod každou „kategorii“ přímo ve vybraných verších, je dobré mít text rozmnožen, protože v Bibli je na několika místech. Některé činnosti je možno zařadit do několika kategorií — např. poslouchání apoštolského učení může být jak bohoslužba, tak svědectví, lámání chleba je večeře Páně, zároveň měla skutečně sytící charakter, prodávání majetku je podpora diakonie a zároveň svědectví životem, apod.

Nebo můžete dětem ukázat jen nadpisy a děti samy mohou vymýšlet, co se ve sboru děje v této oblasti. Nebo můžete jmenovat, co se děje u vás ve sboru a děti přiřazují pod nadpisy — např. sborový časopis je…? Nedělní škola je…?

Nechybí našemu sboru něco, nezapomněli jsme na nějaký úkol?

Kde se zapojují i děti?

Který úkol církve se vám nejvíc líbí?

Hra s fantazií a obrazovými kartami: Dejte dětem k dispozici obrazové karty nebo výběr jiných obrázků. Děti si vyberou jeden nebo více obrázků, které jim připomínají církev (náš sbor), nebo které jsou pro ně obraz církve. Můžete jim to ukázat na příkladu. Pak o nich mluví: Církev je jako… (protože…). Možné ústně i písemně.

Vyrábění: Nakreslete a rozmnožte dětem vymalovánku židle — do jejích nohou napíší úkoly církve. Nebo by to mohl být kostel se čtyřmi sloupy v průčelí, apod.

Pohyb: S trochu většími dětmi je možné zkusit pomocí čtyř rukou dvou lidí udělat „stoličku“, která unese třetí dítě. Se třema rukama to nepůjde.

Pomůcky: Židle se čtyřmi nohami, papírky post-it, papíry, tužky, pastelky.

Starší školní děti, konfirmandi

Představte si, že se ráno probudíte a neexistuje církev (nikdy neexistovala). Co se změnilo? Podle čeho to poznáte? Je něco, co by světu chybělo? Je něco, co by chybělo vám osobně?

Některé děti si raději napíšou poznámky v klidu a soustředění na papír, jiným vyhovuje vymýšlet rovnou nahlas, zařiďte se podle dětí, případně metody střídejte.

Pokud děti zapomenou na nějakou oblast působení církve, zkuste jim napovědět nebo říct, co napadlo vás. Sami si předem promyslete, např. podle výše zmíněných úkolů církve, podle čeho byste absenci církve poznali vy. Možná narazíte i na další otázky — znamenala by neexistence církve neexistenci Boha? Nebo neexistenci víry? Co by se stalo, kdyby lidé neměli církev, ale věřili by v Boha? — Takovými a podobnými otázkami můžete děti ještě povzbudit k dalšímu přemýšlení.

Přesah

Další otázky pro starší děti nebo pro dospělé:

Je důležité mít životní sny? Nebo ideály? K čemu je sen, ideál?

Je důležité mít ideály nebo sny o církvi? Máme nějakou představu, ideál, vizi toho, jak by měla církev vypadat? Nebo jak by rozhodně vypadat neměla? Jsou Sk 2,41–47 ideál, sen, nebo skutečnost? Mohla církev takto fungovat? Může takto církev fungovat dnes? Co je největším problémem?

Napište projev, kterým byste nalákali a povzbudili ostatní k tomu, aby přemýšleli o společenství sboru, církve. I have a dream… Mám sen o církvi… Až budu dospělý, chtěl bych, aby církev… a já… Nebo bude možná snazší namalovat obraz „Sen o církvi“. Existuje už nějaký obraz nebo fotografie, kterým bychom tento název mohli dát?

Pro učitele: S jakou vizí „dělám církev“? S jakou vizí učím v nedělce? Mám vůbec vizi, sen, ideál?

Liturgie

Písně

Jak dobré a utěšené (SV 422); *Jedno jsme v Duchu svatém* (SV 119); *Spolu lámejme chléb* (SV 305)

Biblický text k zapamatování

Vytrvale poslouchali učení apoštolů, byli spolu, lámali chléb a modlili se. (Sk 2,42)

Rituál

Společné setkání lze pravidelně **zahajovat písní** např. Dík slovům tvým. Krátká je píseň *Dál přece nejdeme sami* (SV 39). Dá se využít také refrén písně *To já, ó Pane můj* (SV 331) a její první sloka „Koho pošlu, kdo se hlásí…“ Na tyto písně se dá navázat představením postavy, o které si dnes budeme povídat.

Zahájení s pomocí **výtvarného znázornění**: Do světla reflektoru na plakátu umístíme dnešní postavu (černobílý obrázek), po vyprávění ji mohou děti vybarvit. Dnes je to stále dvanáct apoštolů, děti mohou dokreslit svoje obličeje, také patří do církve.

Okénko do bohoslužeb

Co to je? Židle. A kolik má nohou? Čtyři. Hm, proto tak dobře stojí. Co kdybychom jí jednu nohu oddělali? A nebo zkrátili, stála by stejně dobře? (Pokud máte židli s oddělávacími nohami, je to

možné vyzkoušet v praxi, záleží také na věku dětí. Udrží se někdo na židli s dvěma nohama nebo jednou?) Sednout na takovou židli nelze nebo to rozhodně není pohodlné a židle neslouží svému účelu. Podobně je to s církví, se sborem — má také čtyři nohy. A co s těmi nohami, čtyřmi úkoly, ke kterým nás zve Duch svatý a které dělají církev církví? Bez kterých by to nebyla pořádná a pevná církev? To se děti dozví v nedělní škole. Tady si tu židli vezměte s sebou!

Modlitba

Společné zvolání: Pane Ježíši, buď se svou církví.

Když slavíme bohoslužby — Pane Ježíši, buď se svou církví.

Když o tobě vyprávíme — Pane Ježíši…

Když pomáháme druhým — Pane Ježíši…

Když jsme spolu — Pane Ježíši…

Odkaz na pracovní list
05 Život první církve
Kam dále
Daniel Matějka ml., upr. Martin Fér: Byli spolu, žili spolu (katechetická přípr…
Píseň „Dík slovům tvým“
Odkaz na píseň
Jak dobré a utěšené (SV422)
Jedno jsme v Duchu svatém (SV119)
Spolu lámejme chléb na kolenou
Cílová skupina
Předškolní
Mladší školní
Starší školní
Katechetické cykly
Dál přece nejdeme sami IV (s apoštoly, s Janem a celou církví)
Biblický odkaz (kat)
Skutky 2,37–47
Skutky 4,32–37